

Vergaderjaar 2022–2023

36 250 X

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2022 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL	2
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	3
1	Leeswijzer	3
2	Het beleid	3
2.1	Voorstel van wet	3
2.2	Belangrijkste begrotingswijzigingen	4
2.3	Uitgavenmutaties	5
2.4	Ontvangstenmutaties	8
2.5	Budgettaire gevolgen van beleid	9
3	Bijlage subsidieoverzicht	26

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Artikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2022 wijzigingen aan te brengen in de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Defensie (X).

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

DE MINISTER VAN DEFENSIE,

K.H. Ollongren

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

De voorliggende 2^e suppletoire begroting bevat de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de 1^e suppletoire begroting 2022 van hoofdstuk X van de begroting van het Rijk.

In deze 2^e suppletoire begroting van Defensie zijn de besluiten van het kabinet uit de Najaarsnota verwerkt. Deze suppletoire wet dient dan ook in samenhang te worden gezien met de Najaarsnota.

In paragraaf 2.1 wordt de cijfermatige aansluiting ten opzichte van de 1^e suppletoire begroting uiteengezet. Vervolgens worden in paragraaf 2.2 de belangrijkste begrotingswijzigingen op deze begroting van het Ministerie van Defensie vermeld, waarna deze in paragrafen 2.3, overzicht uitgavenmutaties, en 2.4, overzicht ontvangstenmutaties, worden toegelicht. Afsluitend is in paragraaf 2.5 per artikel een tabel opgenomen met daarin de budgettaire gevolgen van beleid en de uitgaven- en ontvangstenmutaties. Per artikel worden de mutaties groter dan of gelijk aan onderstaande staffel op het niveau van de financiële instrumenten (en eventueel artikelonderdeel) toegelicht.

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	10
=> 1000	10	20

De toelichtingen op de uitgaven gelden ook voor de verplichtingen. Alleen indien sprake is van een groot verschil van de verplichtingenmutaties ten opzichte van de uitgavenmutaties wordt dit verschil apart toegelicht. Deze verschillen ontstaan bijvoorbeeld doordat verplichtingen zijn aangegaan die niet tot een uitgavenmutatie leiden of door regelingen waarvoor de verplichtingen dit jaar worden aangegaan terwijl de uitgaven pas volgend jaar (of in de jaren daarna) plaatsvinden.

2 Het beleid

2.1 Voorstel van wet

Met het onderhavige wetsvoorstel wordt voorgesteld de uitgavenbegroting 2022 van het Ministerie van Defensie (X) ten opzichte van de 1^e suppletoire begroting met een bedrag van € 1.017,0 miljoen te verlagen. Voor het begrotingsbedrag van de ontvangsten 2022 wordt voorgesteld dit met € 0,2 miljoen te verlagen. Dit leidt voor het Ministerie van Defensie tot een uitgavenbudget van € 12.975,0 miljoen en een ontvangstenbudget van € 149,1 miljoen. De begroting voor de in 2022 aan te gane verplichtingen daalt met € 1.365,1 miljoen tot € 13.140,7 miljoen. De cijfermatige aansluiting ten opzichte van 1^e suppletoire begroting 2022 is als volgt:

Uitgaven (bedragen x € 1.000)

Stand 1 ^e suppletoire begroting 2022	€ 13.991.998
Wijzigingen 2 ^e suppletoire begroting 2022	€ – 1.017.034
Stand begroting Defensie (X) in de Najaarsnota 2022	€ 12.974.964

Ontvangsten (bedragen x € 1.000)

Stand 1 ^e suppletoire begroting 2022	€ 149.345
Wijzigingen 2 ^e suppletoire begroting 2022	€ – 231
Stand begroting Defensie (X) in de Najaarsnota 2022	€ 149.114

2.2 Belangrijkste begrotingswijzigingen

Met deze tweede suppletoire begroting worden de uitgaven van de defensiebegroting met per saldo ruim € 1,0 miljard verlaagd. De verlagingen vinden over een breed front van de defensiebegroting plaats, maar de grootste verlagingen vinden plaats op het artikel waar het Defensiematerieelbegrotingsfonds mee wordt gevoed.

De uitgavenverlagingen zijn vooral het gevolg van gewijzigde externe omstandigheden. Zo leiden de gevolgen van COVID-19 nog tot vertragingen. Het tekort aan microchips bijvoorbeeld, zorgt voor vertragingen bij de oplevering van geplande projecten. Verstoorde toeleveringsketens zorgen ook voor vertragingen. Daarnaast leidt ook de oorlog in Oekraïne tot krapte op de Defensiemarkten. Dit leidt tot vertragingen bij de investeringsprojecten van Defensie.

Voorts heeft ook defensie last van de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt. Dit zorgt voor vertragingen in de planning en uitvoering van investeringsprojecten. Dit is direct voelbaar in de organisatie en in de agendering en implementatie van de investeringen.

Als gevolg van boven genoemde oorzaken en omstandigheden worden in 2022 de budgetten verlaagd. De noodzaak van de investeringen blijft onverminderd hoog. Immers de oorlog in Oekraïne en de verslechterende veiligheidssituatie wereldwijd - zoals ook toegelicht in de Defensienota - onderstrepen de Defensie-investeringen; de huidige budgetaanpassingen doen daar op geen enkele wijze afbreuk aan.

Volgend voorjaar wordt een nieuwe inschatting gemaakt van de ontwikkeling van de externe omstandigheden en de raming van de uitgaven die daar het beste bij past. Tussentijds werkt Defensie hard aan mogelijke versnellingen en andere mogelijkheden om de geagendeerde uitgaven tijdig uit te voeren.

2.3 Uitgavenmutaties

Belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2022 (2 ^e suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)		
	Artikelnummer	Uitgaven
Vastgestelde begroting 2022		12.732.385
Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2022		1.259.613
Stand 1^e suppletoire begroting 2022		13.991.998
Belangrijkste suppletoire mutaties		
1. Aflossing Luchtmacht lening DLP	4	- 10.000
2. Aflossing DMO lening DLP	12	- 35.298
3. Arbeidsvoorwaarden defensie aanvullende post	12	8.000
4. Bijstellen ontvangsten DMO	7	- 5.000
5. Compensatie valuta USD dollars & Zweedse kronen	13	47.509
6. Kasschuif 2022 investeringen	13	- 417.000
7. Kasschuif arbeidsvoorwaarden	13	- 189.000
8. Kasschuif instandhouding materieel	13	- 150.000
9. Technische aanpassingen kasschuiven	13	- 310.367
10. Vrijgave defensiebudget	12	- 96.080
11. Kasschuif Oekraïne	1	- 31.140
12. Levering militaire goederen Oekraïne	1	10.500
13. Compensatie International Fund for Ukraine (IFU)	1	100.000
14. Interdepartementale budgetoverhevelingen	2, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12	- 20.973
Overige mutaties		81.815
Stand 2^e suppletoire begroting 2022		12.974.964

Toelichting overzicht uitgavenmutaties

1. Aflossing Luchtmacht lening DLP

Drie jaar geleden is besloten om geld uit het DLP te lenen om het tekort op het exploitatiebudget binnen de defensiebegroting op te lossen. Met deze mutatie wordt de lening afgelost.

2. Aflossing DMO lening DLP

Drie jaar geleden is besloten om geld uit het DLP te lenen om het tekort op het exploitatiebudget binnen de defensiebegroting op te lossen. Met deze mutatie wordt de lening afgelost.

3. Arbeidsvoorwaarden defensie aanvullende post

Dit betreft de toevoeging van budget voor het arbeidsvoorwaardenpakket van Defensie vanuit de aanvullende post van het ministerie van Financiën.

4. Bijstellen ontvangsten DMO

De Defensiematerieelorganisatie verwacht dit jaar niet meer al haar begrote ontvangsten binnen te halen, voornamelijk vanwege de verwachte mindere ontvangsten bij goederen en diensten. Daarom worden deze met deze suppletoire begroting met € 5 miljoen verlaagd.

5. Compensatie valuta USD dollars & Zweedse kronen

De effecten van de aanpassingen in wisselkoers worden verwerkt op de begroting van Defensie. De tegenvaller die hierdoor optreedt op de begroting van Defensie wordt generaal gecompenseerd.

6. Kasschuif 2022 investeringen

Naar verwachting worden in 2022 niet alle investeringsuitgaven gerealiseerd. Wapensystemen worden minder snel dan verwacht geleverd. Uiteindelijk zal de productiecapaciteit van de bedrijven in deze sector groeien, maar dat zal enige tijd in beslag nemen. Derhalve wordt dit budget doorgeschoven.

7. Kasschuif arbeidsvoorwaarden

Voor de arbeidsvoorwaardenonderhandelingen 2021 en verder had Defensie budget beschikbaar. Onderdeel hiervan was de reguliere loonbijstelling van 2021, 2022 en 2023 en € 500 miljoen structureel dat uit het coalitieakkoord beschikbaar is gesteld voor modernisering arbeidsvoorwaarden. Defensie en de vakcentrales hebben op 7 juli 2022 een arbeidsvoorwaardenakkoord bereikt over de jaren 2021, 2022 en 2023. Inmiddels zijn veel maatregelen uit het arbeidsvoorwaardenakkoord tot uitbetaling gekomen aan het personeel. Om de uitgaven in het juiste ritme te plaatsen wordt een deel van de arbeidsvoorwaarden middelen doorgeschoven naar latere jaren.

8. Kasschuif instandhouding materieel

Naar verwachting worden in 2022 niet alle instandhoudingsuitgaven gerealiseerd. Van deze middelen wordt € 150 miljoen doorgeschoven naar latere jaren.

9. Technische aanpassingen kasschuiven

Dit betreft een technische aanpassing op de standen om de kasschuiven die reeds met de voorjaarsnota zijn verwerkt ook juist in de administratie te krijgen. Deze is bedoeld om het ontvangstenkader van artikel 7 op het DMF aan te sluiten op het uitgavenkader van het DMF.

10. Vrijgave defensiebudget

Naast de verschillende kasschuiven die door defensie zijn doorgevoerd, en welke bij de afgelopen miljoenennota ook al aan Kamer gemeld zijn, vinden er daarnaast over een breed front van de defensiebegroting neerwaartse aanpassingen van de uitgaven plaats. Deze neerwaartse aanpassingen zijn voornamelijk het gevolg van krapte op de Defensiemarkt en op de arbeidsmarkt. Als gevolg daarvan wordt met deze supplettoire begroting een bedrag van een bedrag van € 96,1 miljoen vrijgegeven.

11. Kasschuif Oekraïne

Met de 1^e supplettoire begroting heeft Defensie € 72,95 miljoen ontvangen, voor de de kosten voor steun aan Oekraïne. Het gaat o.a. om de schenking van militaire goederen. Niet dit gehele bedrag kan in 2022 ook worden

gebruikt voor het aanvullen van de voorraden. De verwachting is dat een deel van dit geld (€ 31,1 miljoen) in 2026 nodig is voor de vervanging van de militaire goederen.

12. Levering militaire goederen Oekraïne

Dit betreft de kosten voor steun aan Oekraïne. Het gaat o.a. om de levering van militaire goederen, waarover de Tweede Kamer regelmatig op passende wijze wordt geïnformeerd.

13. Compensatie International Fund for Ukraine (IFU)

Defensie draagt € 100 miljoen bij aan het 'International Fund for Ukraine' (IFU). De oprichting van het fonds is een initiatief van het Verenigd Koninkrijk. Het fonds heeft als doel militair materieel voor Oekraïne te financieren, door directe inkoop bij de industrie, zodat Oekraïne zo goed mogelijk is toegerust om zijn grondgebied te verdedigen tegen de voortdurende Russische agressie. De Oekraïense behoefte is leidend voor het fonds. Het fonds stelt deelnemende landen in staat om op de langere termijn militaire steun te kunnen blijven leveren aan Oekraïne. Het biedt een aanvullende steunmethode voor de deelnemende landen, zonder dat het ten koste gaat van de eigen gereedheid en inzetbaarheid. Het fonds brengt de financiële bijdragen van een aantal landen bij elkaar, zodat de industrie vervolgens kan leveren op basis van gezamenlijke inkoop. Naast Nederland en het Verenigd Koninkrijk nemen op dit moment Denemarken en Noorwegen deel aan het fonds. Defensie wordt hiervoor generaal gecompenseerd.

14. Interdepartementale budgetoverhevelingen

Vanuit Defensie is onder andere € 5,0 miljoen overgeheveld naar het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) voor diverse bedrijfsuitvoeringsuitgaven van de AIVD. Daarnaast heeft Defensie € 5,1 miljoen overgeheveld naar het ministerie van Justitie en Veiligheid (J&V) naar aanleiding van een reallocatie van middelen voor het Breed Offensief Tegen Ondermijnende Criminaliteit. Daartegenover staat een ontvangst vanuit J&V van € 1,9 miljoen voor het project Eurostar.

Per saldo daalt de begroting van Defensie als gevolg van de interdepartementale budgetoverhevelingen met € 20,9 miljoen.

2.4 Ontvangstenmutaties

Belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2022 (2° suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)		
	Artikelnummer	Ontvangsten
Vastgestelde begroting 2022		141.952
Mutaties 1° suppletoire begroting 2022		7.393
Stand 1° suppletoire begroting 2022		149.345
Belangrijkste suppletoire mutaties		
1. Bijstellen ontvangsten DMO	7	– 5.000
Overige mutaties		4.769
Stand 2° suppletoire begroting 2022		149.114

1. Bijstellen ontvangsten DMO

De Defensiematerieelorganisatie verwacht dit jaar niet meer al haar begrote ontvangsten binnen te halen, voornamelijk vanwege de verwachte minderontvangsten bij goederen en diensten. Daarom worden deze met deze suppletoire begroting met € 5 miljoen verlaagd.

2.5 Budgettaire gevolgen van beleid

Beleidsartikel 1 Inzet

Artikel 1 Inzet (bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)=(2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	162.677	286.912	- 15.470	124.814	396.256
Uitgaven	190.426	314.661	- 15.470	124.814	424.005
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>19%</i>				<i>44%</i>
Opdrachten	190.426	314.661	- 15.470	124.814	424.005
Crisisbeheersingsoperaties	182.785	303.302	- 15.470	124.814	412.646
Financiering nationale inzet krijgsmacht	3.374	7.137	0	0	7.137
Overige inzet	4.267	4.222	0	0	4.222
Programma Ontvangsten	2.907	2.907	0	0	2.907
Crisisbeheersingsoperaties	1.407	1.407	0	0	1.407
Overige Inzet	1.500	1.500	0	0	1.500

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 2,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Per saldo stijgt het budget voor Crisisbeheersingsoperaties met €109,3 miljoen. Dit komt voornamelijk doordat Defensie € 100 miljoen bijdraagt aan het 'International Fund for Ukraine' (IFU). De oprichting van het fonds is een initiatief van het Verenigd Koninkrijk. Het fonds heeft als doel militair materieel voor Oekraïne te financieren, door directe inkoop bij de industrie, zodat Oekraïne zo goed mogelijk is toegerust om zijn grondgebied te verdedigen tegen de voortdurende Russische agressie. De Oekraïense behoefte is leidend voor het fonds. Het fonds stelt deelnemende landen in staat om op de langere termijn militaire steun te kunnen blijven leveren aan Oekraïne. Het biedt een aanvullende steunmethode voor de deelnemende landen, zonder dat het ten koste gaat van de eigen gereedheid en inzetbaarheid. Het fonds brengt de financiële bijdragen van een aantal landen bij elkaar, zodat de industrie vervolgens kan leveren op basis van gezamenlijke inkoop. Naast Nederland en het Verenigd Koninkrijk nemen op dit moment Denemarken en Noorwegen deel aan het fonds. Defensie wordt hiervoor generaal gecompenseerd.

Daarnaast heeft er een bijstelling plaatsgevonden doordat de civielrechtelijke regeling Srebrenica 2020 in 2022 niet volledig uitgeput zal worden. Het budget van € 23,3 miljoen is vanuit de regeling op artikel 9 Algemeen toegevoegd aan het Budget Internationale Veiligheid (BIV) op artikel 1 Inzet. Daarbij is het BIV gecompenseerd voor de verhoging van de uitzendtoelage (€ 22,2 miljoen). Ook heeft er een kasschuif (€ 31,1 miljoen) plaatsgevonden van 2022 naar 2026. Met de 1^e suppletoire begroting heeft Defensie € 72,95 miljoen ontvangen, voor de de kosten voor steun aan Oekraïne. Het gaat o.a. om de schenking van militaire goederen. Niet dit gehele bedrag

kan in 2022 ook worden gebruikt voor het aanvullen van de voorraden. De verwachting is dat een deel van dit geld (€ 31,1 miljoen) in 2026 nodig is voor de vervanging van de militaire goederen.

Beleidsartikel 2 Koninklijke Marine

Artikel 2 Koninklijke Marine (bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3) Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	823.417	879.234	127.959	39.286	1.046.479
Uitgaven	844.737	870.834	97.959	- 16.867	951.926
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>91%</i>				<i>100%</i>
Opdrachten	51.841	54.285	5.923	- 1.036	59.172
Gereedstelling	17.017	16.944	525	1.867	19.336
Kustwacht NL	26.865	28.888	11.772	- 2.903	37.757
Kustwacht CARIB	7.959	8.453	- 6.374	0	2.079
Personele uitgaven	772.458	789.708	97.954	- 14.666	872.996
Eigen personeel	712.331	727.679	80.631	- 12.899	795.411
Externe inhuur	100	3	9.299	- 1.607	7.695
Overige personele exploitatie	34.499	36.135	7.134	- 304	42.965
Kustwacht NL	7.472	7.838	414	1.126	9.378
Kustwacht CARIB	18.056	18.053	476	- 982	17.547
Materiële uitgaven	20.438	26.841	- 5.918	- 1.165	19.758
Overige materiele exploitatie	18.845	22.544	- 2.888	- 1.195	18.461
Kustwacht NL	38	10	0	30	40
Kustwacht CARIB	1.555	4.287	- 3.030	0	1.257
Apparaatsontvangsten	10.881	10.881	730	2.659	14.270
Kustwacht NL Ontvangsten	120	120	0	- 105	15
Kustwacht CARIB Ontvangsten	4.857	4.857	730	2.764	8.351
Kon. Marine Ontvangsten	5.904	5.904	0	0	5.904

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 5,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de verplichtingen

De hogere verplichten op dit artikel worden grotendeels verklaard door het eveneens hogere uitgavenbudget. Daarnaast is het verplichtingenbudget verhoogd ten behoeve van het afsluiten van het jaarlijkse contract met de Rijksrederij door de Kustwacht NL (€ 35 miljoen).

Toelichting op de uitgaven

Opdrachten

De mutatie bij de Kustwacht NL betreft de ontvangen bijdrage (€ 11,8 miljoen) van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voor het gereedhouden en inzetten van de Emergency Towing Vessels op de Noordzee. De verlaging bij de Kustwacht CARIB betreft een budgettoewijzing conform het jaarplan van de Kustwacht CARIB voor haar geplande activiteiten, waaronder de capaciteiten voor luchtverkenning waarbij dit budet voornamelijk naar de instandhouding materieel is gegaan.

Personele uitgaven

Voor uitgaven aan het eigen personeel is het budget per saldo met € 67,7 miljoen naar boven bijgesteld. Dit komt voornamelijk door het arbeidsvoorwaardenakkoord 2021-2023 waarmee het budget is verhoogd (€ 94,3 miljoen). In verband met ondervulling van het personeelsbestand is € 9,3 miljoen hiervan overgeheveld voor financiering van externe inhuur. Het overige deel is gebruikt voor het oplossen van tekorten op overige personele exploitatie.

Beleidsartikel 3 Koninklijke Landmacht

Artikel 3 Koninklijke Landmacht (bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties Miljoenennota	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3) Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	1.447.638	1.482.673	173.337	- 2.447	1.653.563
Uitgaven	1.447.638	1.482.673	173.337	- 22.447	1.633.563
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>90%</i>				<i>99%</i>
Opdrachten	79.131	82.496	- 3.000	9.519	89.015
Gereedstelling	79.131	82.496	- 3.000	9.519	89.015
(Schade)vergoeding	0	0	10	200	210
Schadevergoeding overig	0	0	10	200	210
Personele uitgaven	1.341.495	1.360.722	178.806	- 26.810	1.512.718
Eigen personeel	1.272.635	1.246.346	188.707	- 10.638	1.424.415
Externe inhuur	3.780	30.510	- 5.891	- 9.161	15.458
Overige personele exploitatie	65.080	83.866	- 4.010	- 7.011	72.845
Materiële uitgaven	27.012	39.455	- 2.479	- 5.356	31.620
Overige materiele exploitatie	27.012	39.455	- 2.479	- 5.356	31.620
Apparaatsontvangsten	7.875	7.875	179	3.000	11.054

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 10,0 miljoen of meer toegelicht

Toelichting op de uitgaven

Personele uitgaven

Voor uitgaven aan het eigen personeel is het budget per saldo met € 178,0 miljoen naar boven bijgesteld. Dit komt voornamelijk door het arbeidsvoorwaardenakkoord 2021-2023 waarmee het budget is verhoogd (€ 176,5 miljoen).

Het budget voor externe inhuur is naar beneden bijgesteld met € 15,0 miljoen door krapte op de arbeidsmarkt.

Het budget voor overige personele exploitatie is per saldo met € 11,0 miljoen naar beneden bijgesteld door minder behoefte aan opleidingen, dienst-reizen en werkgelegenheidsgelden.

Beleidsartikel 4 Koninklijke Luchtmacht

Artikel 4 Koninklijke Luchtmacht (bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)=(2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	681.581	700.121	68.489	- 11.125	757.485
Uitgaven	681.581	700.121	68.489	- 11.125	757.485
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>90%</i>				<i>100%</i>
Opdrachten	24.070	25.388	0	155	25.543
Gereedstelling	24.070	25.388	0	155	25.543
Personele uitgaven	634.143	649.345	69.075	- 12.425	705.995
Eigen personeel	537.498	554.977	62.799	- 15.443	602.333
Externe inhuur	0	0	5.833	0	5.833
Overige personele exploitatie	96.645	94.368	443	3.018	97.829
Materiële uitgaven	23.368	25.388	- 586	1.145	25.947
Overige materiele exploitatie	23.368	25.388	- 586	1.145	25.947
Apparaatsontvangsten	12.111	12.111	0	0	12.111

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 5,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Personele uitgaven

Voor uitgaven aan het eigen personeel is het budget per saldo met € 47,4 miljoen naar boven bijgesteld. Dit komt voornamelijk door het arbeidsvoorwaardenakkoord 2021-2023 waarmee het budget is verhoogd (€ 69,5 miljoen). Daarnaast is er € 5,8 miljoen vanuit het budget voor eigen personeel overgeheveld naar het budget voor externe inhuur ten behoeve van de inhuur van veelal technisch personeel.

Beleidsartikel 5 Koninklijke Marechaussee

Artikel 5 Koninklijke Marechaussee (bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)=(2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	486.905	535.424	68.297	- 23.170	580.551
Uitgaven	486.905	535.424	68.297	- 23.170	580.551
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>92%</i>				<i>100%</i>
Opdrachten	6.873	7.079	- 1.359	- 180	5.540
Gereedstelling	6.873	7.079	- 1.359	- 180	5.540
(Schade)vergoeding	0	0	0	11	11
Schadevergoeding overig	0	0	0	11	11
Personele uitgaven	460.685	498.249	71.442	- 12.710	556.981
Eigen personeel	441.623	473.617	70.132	- 19.526	524.223
Externe inhuur	158	1.262	322	6.433	8.017
Overige personele exploitatie	18.904	23.370	988	383	24.741
Materiële uitgaven	19.347	30.096	- 1.786	- 10.291	18.019
Overige materiele exploitatie	19.347	30.096	- 1.786	- 10.291	18.019
Apparaatsontvangsten	4.459	8.249	0	- 1.749	6.500

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 5,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Personele uitgaven

Voor uitgaven aan het eigen personeel is het budget per saldo met € 50,6 miljoen naar boven bijgesteld. Dit komt voornamelijk door het arbeidsvoorwaardenakkoord 2021-2023 waarmee het budget is verhoogd (€ 63,9 miljoen) en een afname van € 6,4 miljoen als gevolg van een toevoeging aan het budget 'Externe inhuur' vanwege hoger dan verwachte uitgaven aan inhuur. Daarnaast is € 5,6 miljoen niet gerealiseerd budget vanuit het Breed Offensief Tegen Ondernemende Criminaliteit (BOTO) en Versterking Grenstoezicht Carib teruggeboekt naar het gezag (respectievelijk het Ministerie van Justitie en Veiligheid en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties). Dit komt voornamelijk door ondervulling op deze betreffende functies.

Materiële uitgaven

De daling van de materiële uitgaven van per saldo € 12,0 miljoen wordt met name veroorzaakt door een herschikking van € 5,2 miljoen inzake de Europese verordeningen EES en ENU naar het defensie materieelfonds voor infrastructurele werkzaamheden op Schiphol. Verder is het budget met € 4,6 miljoen verlaagd en elders herbelegd voor infrastructurele aanpassingen, structurele aanvulling van het tekort op het instandhoudingsbudget en een bijdrage aan artikel 12 van defensie.

Beleidsartikel 7 Defensie Materieel Organisatie

Artikel 7 Defensie Materieel Organisatie (bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)	Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	607.093	632.195	39.059	- 25.190	646.064
Uitgaven	607.093	632.195	39.059	- 25.190	646.064
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>74%</i>				<i>100%</i>
Opdrachten	148.666	141.606	0	9.179	150.785
Gereedstelling	148.666	141.606	0	9.179	150.785
Personele uitgaven	446.025	467.606	38.550	- 24.179	481.977
Eigen personeel	397.561	405.082	38.250	- 15.000	428.332
Externe inhuur	29.648	36.951	300	- 5.000	32.251
Overige personele exploitatie	18.816	25.573	0	- 4.179	21.394
Materiële uitgaven	12.402	22.983	509	- 10.190	13.302
Overige materiële exploitatie	12.402	22.983	509	- 10.190	13.302
Apparaatsontvangsten	26.245	25.765	0	- 5.000	20.765

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 5,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Opdrachten

Het budget voor gereedstelling stijgt met € 9,2 miljoen. In de 1^e suppletoire begroting van dit jaar waren de huidige macro-economische factoren (waaronder de gevolgen van de Russische invasie van de Oekraïne, de energiecrisis en de hoge inflatie) nog niet verwerkt in het budget. Met deze mutatie worden de hiermee samenhangende tegenvallers verwerkt in het budget.

Personele uitgaven

Eigen personeel

Voor uitgaven aan het eigen personeel is het budget per saldo met € 23,3 miljoen naar boven bijgesteld. Dit komt voornamelijk door het arbeidsvoorwaardenakkoord 2021-2023 waarmee het budget is verhoogd (€ 38,3 miljoen). Daarnaast is het budget met € 15,0 miljoen gedaald. Dit is met name te verklaren door natuurlijk verloop, irreguliere verloop, gepaard met de huidige krapte op de arbeidsmarkt.

Externe inhuur

Het budget voor externe inhuur daalt met € 5,0 miljoen. Een daling van € 4,0 miljoen wordt veroorzaakt door achterblijvende vulling op IT-functies. Door een krapte op de arbeidsmarkt worden deze functies minder snel gevuld en vallen de uitgaven lager uit dan gebudgetteerd.

Materiële uitgaven

Het budget voor materiële uitgaven wordt met € 10,1 miljoen verlaagd. Door middel van herprioritering binnen de materiële uitgaven is er € 10,1 miljoen beschikbaar voor de gereedstelling zonder aantasting van de materiële gereedheid.

Toelichting op de ontvangsten

Apparaatsontvangsten

De ontvangsten zijn afgenomen met € 5,7 miljoen, voornamelijk vanwege de verwachte minderontvangsten bij goederen en diensten in 2022.

Beleidsartikel 8 Defensie Ondersteuningscommando

Artikel 8 Defensie Ondersteuningscommando (bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e supplettoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e supplettoire begroting (3)		Stand 2 ^e supplettoire begroting (4)=(2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e supplettoire begroting	
Verplichtingen	1.205.578	1.256.834	116.632	6.328	1.379.794
Uitgaven	1.205.578	1.256.834	75.132	- 5.672	1.326.294
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>71%</i>				<i>100%</i>
Opdrachten	0	0	0	100	100
Gereedstelling	0	0	0	100	100
(Schade)vergoeding	93.265	105.558	4.596	- 7.779	102.375
Schadevergoeding, overig	8.275	8.238	2.262	0	10.500
Nationaal Fonds Ereschuld	77.790	88.868	2.334	- 827	90.375
Reservering Regeling Uitkering Chroom 6 Defensie	7.200	8.452	0	- 6.952	1.500
Personele uitgaven	837.291	866.733	72.173	- 38.715	900.191
Eigen personeel	662.899	673.925	64.940	- 66.104	672.761
Externe inhuur	2.840	5.833	1.975	18.735	26.543
Overige personele exploitatie	157.137	171.912	5.258	6.967	184.137
Attachés	14.415	15.063	0	1.687	16.750
Materiële uitgaven	275.022	284.543	- 1.637	40.722	323.628
Overige materiële exploitatie	267.738	277.259	- 1.637	42.409	318.031
Attachés	7.284	7.284	0	- 1.687	5.597
Apparaatsontvangsten	68.478	72.495	0	- 1.000	71.495

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 10,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget is met € 123 miljoen gestegen. Voor het aangaan van een leasecontract ten behoeve van het *roll-on-roll-off* schip is een verplichting aangegaan van € 41,5 miljoen. Het overige deel hangt samen met hogere uitgaven die hieronder worden toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Personele uitgaven

Als gevolg van het nieuwe arbeidsvoorwaardenakkoord 2021-2023 is het budget voor eigen personeel opgehoogd (€ 65,4 miljoen). Mede door krapte op de arbeidsmarkt is sprake van een lagere personele vulling dan verwacht en is er budget overgeheveld voor alternatieve vulling met externe inhuur van personeel (€ 20,7 miljoen). Een deel van het budget voor eigen personeel is tevens overgeheveld naar het budget voor overige personele exploitatie voor met name de hogere afdracht aan de Belastingdienst voor de werkkostenregeling (€ 10,9 miljoen) en naar het budget voor materiële uitgaven.

Materiële uitgaven

Het budget voor de materiële uitgaven stijgt per saldo met € 39,1 miljoen. Deze stijging wordt grotendeels veroorzaakt door hogere uitgaven voor energie & water vanwege de gestegen prijzen (€ 20,1 miljoen). Daarnaast vallen ook de uitgaven voor transport, onder andere door de gestegen prijzen en een grotere behoefte aan transport, hoger uit (€ 14,8 miljoen). Dit wordt met name gedekt uit het budget voor eigen personeel.

Niet-Beleidsartikel 9 Algemeen

Artikel 9 Algemeen (bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)=(2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	212.174	226.103	1.737	- 31.076	196.764
Uitgaven	212.174	226.103	1.737	- 31.076	196.764
Subsidies	46.453	48.271	950	- 1.913	47.308
Subsidies	46.453	48.271	950	- 1.913	47.308
Bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken	46.877	48.794	- 6	2.280	51.068
Kennisopbouw TNO via EZ	44.197	46.004	0	1.250	47.254
Kennisopbouw NLR via EZ	600	625	0	780	1.405
Kennisopbouw MARIN via EZ	2.000	2.082	0	250	2.332
Overige Bijdragen	80	83	- 6	0	77
Opdrachten	18.878	18.158	793	- 5.672	13.279
Opdrachten beleid	13.814	12.592	1.239	- 4.539	9.292
opdrachten milieu beleid	3.518	5.503	- 446	- 1.070	3.987
overige opdrachten	1.546	63	0	- 63	0
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	74.873	67.934	0	- 2.071	65.863
Bijdrage aan de NAVO	58.292	60.675	0	- 860	59.815
Bijdrage aan internationale samenwerking	5.810	6.048	0	0	6.048
Overige bijdragen	10.771	1.211	0	- 1.211	0
Bekostiging	3.891	4.050	0	0	4.050
Bekostiging diverse instellingen	3.891	4.050	0	0	4.050
Inkomstenoverdrachten	0	493	0	- 400	93
Overige bijdragen	0	493	0	- 400	93
(Schade)vergoeding	21.202	38.403	0	- 23.300	15.103
Schadevergoeding, overig	1.614	1.680	0	0	1.680
Reservering Regeling Uitkering Chroom 6 Defensie	4.588	5.476	0	0	5.476
Civielrechtelijke Regeling Srebrenica 2020	15.000	30.647	0	- 23.300	7.347
Civielrechtelijke Regeling Hawija	0	600	0	0	600
Programmaontvangsten	0	1.600	0	0	1.600

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 2,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken

Het budget voor de bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken is met € 2,3 miljoen toegenomen. Dit wordt veroorzaakt door de verhoogde bijdrage aan TNO, NLR en MARIN in het kader van de versnelling van de kennisopbouw.

Opdrachten

Het budget voor de opdrachten wordt met € 4,9 miljoen verlaagd. Dit komt voornamelijk door een verwachte onderrealisatie van € 2,4 miljoen op de opdrachten beleid door minder vraag vanuit de defensieonderdelen en een onderrealisatie op de HR-transitie van € 1,9 miljoen.

Bijdrage aan (inter)nationale organisaties

Het budget voor de bijdrage aan (inter)nationale organisaties is met € 2,1 miljoen verlaagd. Dit komt voornamelijk door een herschikking van het budget naar de bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken (€ 1 miljoen) in het kader van de versnelling van de kennisopbouw bij TNO.

(Schade)vergoeding

Het budget voor de (schade)vergoeding is met € 23,3 miljoen afgenomen. Dit komt doordat de civielrechtelijke regeling Srebrenica 2020 in 2022 niet volledig uitgeput zal worden. De verwachting is dat dit de komende jaren zal gebeuren.

Bijlage subsidies

De tabel met de door Defensie toegekende subsidies is aangepast. In de bijlage is de nieuwe tabel met de maximaal toegekende subsidiebedragen en toelichting opgenomen.

Niet-Beleidsartikel 10 Apparaat kerndepartement

Artikel 10 Apparaat kerndepartement (bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)=(2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	1.511.283	1.534.715	90.763	- 3.741	1.621.737
Uitgaven	1.511.283	1.534.715	90.763	- 22.941	1.602.537
Personele uitgaven	1.468.095	1.480.811	100.166	- 2.705	1.578.272
Eigen personeel	289.542	289.761	27.944	1.558	319.263
Externe Inhuur	565	10.996	300	1.477	12.773
Overige personele exploitatie	15.898	17.752	- 71	- 780	16.901
Uitkeringen (pensioenen en wachtgeld)	1.162.090	1.162.302	71.993	- 4.960	1.229.335
Materiële uitgaven	43.188	53.904	- 9.403	- 20.236	24.265
Overige materiele exploitatie	43.188	53.904	- 9.403	- 20.236	24.265
Programmaontvangsten	8.996	7.462	950	0	8.412

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 10,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Personele uitgaven

Voor de personele uitgaven is het budget per saldo met € 97,5 miljoen naar boven bijgesteld. Dit komt voornamelijk door het arbeidsvoorwaardenakkoord 2021-2023 waarmee het budget is verhoogd (€ 90,4 miljoen). Daarnaast is er € 13,4 miljoen overgeheveld vanuit artikel 8 DOSCO voor de Dienst Geestelijke Verzorging (DGV) vanwege de onderbrenging hiervan bij de Bestuursstaf. Daartegenover staat een afname van het budget met € 17,8 miljoen door de verwachte onderrealisatie op de formatie door de lagere personele vulling.

Materiële uitgaven

Het budget van de materiële uitgaven neemt met € 29,6 miljoen af. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een herschikking van € 7,3 miljoen naar de personele uitgaven ten behoeve van projectfuncties bij de Bestuursstaf en een afname van € 9,0 miljoen in het kader van het programma Defensie Open op Orde. Deze afname wordt veroorzaakt door vertraging in de realisatie van dit project enerzijds en een herschikking naar personele uitgaven voor het programma anderszijds.

Niet-Beleidsartikel 11 Geheim

Artikel 11 Geheim (bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3) Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	15.265	15.636	0	0	15.636
Uitgaven	15.265	15.636	0	0	15.636

Niet-Beleidsartikel 12 Nog onverdeeld

Artikel 12 Nog onverdeeld (bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3) Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	259.393	836.576	- 792.205	- 38.111	6.260
Uitgaven	259.393	849.316	- 811.205	- 38.111	0
Loonbijstelling					
Prijsbijstelling					
Nog onverdeeld	259.393	849.316	- 811.205	- 38.111	0
Ontvangsten	0	0	0	0	0

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 5,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Het budget is per saldo afgenomen met € 855,8 miljoen. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de overheveling van budget naar de Defensieonderdelen om de afsparingen uit het arbeidsvoorwaardenakkoord uit te voeren en uit te betalen aan het personeel. Het betreft onder andere de salarisverhoging per 1 januari 2021 en 1 juli 2022 met € 328,9 miljoen en de eenmalige uitkering in augustus 2022 met € 137,3 miljoen. Daarnaast is de overbruggingstoelage loongebouw militairen (€ 117,1 miljoen) die tot eind 2022 geldt overgeheveld naar de defensieonderdelen.

Daarnaast is er een kasschuif doorgevoerd waardoor het budget met € 189,0 miljoen wordt verlaagd. Voor de arbeidsvoorwaardenonderhandelingen 2021 en verder had Defensie budget beschikbaar. Onderdeel hiervan was de reguliere loonbijstelling van 2021, 2022 en 2023 en € 500 miljoen structureel dat uit het coalitieakkoord beschikbaar is gesteld voor modernisering arbeidsvoorwaarden. Defensie en de vakcentrales hebben op 7 juli 2022 een arbeidsvoorwaardenakkoord bereikt over de jaren 2021, 2022 en 2023. Inmiddels zijn veel maatregelen uit het arbeidsvoorwaardenakkoord tot uitbetaling gekomen aan het personeel. Om de uitgaven in het juiste ritme te plaatsen wordt een deel van de arbeidsvoorwaarden middelen doorgeschoven naar latere jaren.

Niet-Beleidsartikel 13 Bijdrage aan Defensiematerieelbegrotingsfonds

Artikel 13 Bijdrage aan Defensiematerieelbegrotingsfonds (bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3) Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	4.957.798	6.119.452	- 1.395.392	116.079	4.840.139
Uitgaven	5.270.312	5.573.486	- 849.426	116.079	4.840.139
Bijdrage aan Defensiematerieelbegrotingsfonds	5.270.312	5.573.486	- 849.426	116.079	4.840.139
Ontvangsten	0	0	0	0	0

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 10,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

De mutatie van € 732,9 miljoen betreft de bijdrage vanuit de begroting Hoofdstuk X Defensie aan hoofdstuk K Defensiematerieelbegrotingsfonds ten behoeve van uitgaven die op het fonds worden verantwoord.

3 Bijlage subsidieoverzicht

Subsidies (bedragen x € 1.000)									
Naam	2020	2021	Ontwerpbe- groting 2022	Stand 1 ^e supplettoire begroting 2022	Stand 2 ^e supplettoire begroting 2022 ¹	Afwijking 2 ^e supplettoire t.o.v. 1 ^e 2 ^e supplettoire supplettoire	Laatste evaluatie	Volgende evaluatie	Einddatum
Stichting Nederlandse Veteranendag (NLVD)	2.758						2017	2022	2022
Stichting Veteraneninstituut (Svi)	7.039						2017	2022	2022
Stichting de Basis	3.891						2017	2022	2022
Stichting Nederlands Veteraneninstituut		21.765	21.765	23.274	24.502	1.228 de terugkeerzaken van Dutchbat III en voor de loon- en prijsbijstelling 2022.	2017	2022	2022
Nationaal Comité Herdenking Capitulatie 1945 Wageningen	25	25	25	25	25	-	2021	2026	2026
Stichting Veteranen Platform (VP)	304	178	178	212	212	-	2017	2022	2022
Stichting Koninklijke Defensiemusea	16.550	16.902	16.902	17.493	17.141	- 352	2019	2024	2024
Stichting Nationale Taptoe	276	282	282	282	304	22	2017	2022	2022
Universiteit van Amsterdam	74	74	74	74	74	-	2017	2022	2022
Stichting Maritiem Kenniscentrum	28	23	23	23	23	-	2017	2022	2022
Stichting Phantasy in Blue	25	25	25	25	-	- 25	2017	2022	2022
Stichting Historische Vlucht	111	114	114	114	118	4	2017	2022	2022
SWoon NLDA	15	22	22	22	22	-	2017	2022	2022
ASL BISL Foundation	40	40	40	40	-	- 40	2017	2022	2022
Stichting Power of Freedom, Invictus Games	-	-	5.000	5.000	4.850	- 150	Lagere uitkering door positief resultaat		
Stichting monument Nagasaki	25						Enmalige subsidie		
Subsidies te verstrekken na evaluatie		2.086	- 131	- 131			-	-	-
Nader te verdelen			2.134	1.818	37				
Totaal subsidies	31.161	41.536	46.453	48.271	47.308		-	-	-

1 De genoemde standen betreffen het maximaal toe te kennen subsidiebedrag.

Subsidies netwerken Defensie (bedragen x € 1.000)

Naam	2020	2021	Ontwerpbe- grotting 2022	Stand 1° supplettoire begroting 2022	Stand 2° supplettoire begroting 2022 ¹	Afwijking 2° supplettoire t.o.v. 1° 2° supplettoire supplettoire	Reden afwijking stand van t.o.v. 1° 2° supplettoire t.o.v. 1° supplettoire	Laatste evaluatie	Volgende evaluatie	Einddatum
Jong Defensie	5.000	-	-	15.000	15.000	15.000	Dit is de eerste keer dat deze subsidietabel wordt opgenomen in de begroting.			Niet gepland
Stichting Homoseksualiteit en Defensie	7.000	-	-	10.000	10.000	10.000	Dit is de eerste keer dat deze subsidietabel wordt opgenomen in de begroting.	2017	2024	2024
Stichting Vrouw en Defensie	-	-	-	10.000	10.000	10.000	Dit is de eerste keer dat deze subsidietabel wordt opgenomen in de begroting.	2017	2024	2024
Stichting Multicultureel Netwerk Defensie	5.000	-	-	10.000	10.000	10.000	Dit is de eerste keer dat deze subsidietabel wordt opgenomen in de begroting.	2017	2024	2024
Totaal subsidies	17.000	0	0	0	45.000	45.000		-	-	-

1 De genoemde standen betreffen het maximaal toe te kennen subsidiebedrag.